

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ»

**Тема 1. Теоретико-методологічні засади трудового навчання у початковій школі.
Методи, прийоми та засоби трудового навчання. Класифікація методів навчання**

Розкрити теоретичні питання

1. Предмет, зміст, завдання трудового навчання технологічної освітньої галузі та його методологічні засади.

2. Змістові лінії освітньої галузі «Технології» у концепції НУШ. Нормативні документи змісту освіти. Навчально-методичний аналіз (характеристика) Державних стандартів освіти, типових освітніх програм, календарних планів, підручників та посібників для учнів початкової школи.

3. Система основних принципів визначення змісту навчання технологічної освітньої галузі у початковій школі. Принципи навчання як дидактична категорія (принципи трудового навчання).

4. Методи, прийоми і засоби технологічної освітньої галузі, їх загальна характеристика.

5. Класифікація методів навчання та їх характеристика.

Завдання для аудиторної роботи

1. Проаналізувати змістові лінії технологічної освітньої галузі; нормативні документи змісту освіти.
2. Проаналізувати типові освітні програми, їх структуру та дидактичні принципи, які реалізовані в них.
3. Проаналізувати календарне планування на поточний навчальний рік.
4. Проаналізувати шкільні підручники та посібники, ознайомитись з їх структурою та змістом.
5. Проаналізувати методи, прийоми та засоби трудового навчання. Навести приклад.
6. Проаналізувати класифікацію методів трудового навчання за джерелом інформації. Навести приклади використання цих методів на уроках трудового навчання у початкових класах. (клас і теми уроків за вибором викладача).
7. Проаналізувати приклади оптимального поєднання різних методів трудового навчання.

Запитання для самоконтролю

1. Які дидактичні принципи визначають зміст технологічної освітньої галузі у початковій школі?
2. Яка мета та завдання шкільної дисципліни «Трудове навчання» (1-4 кл.)?
3. Назвіть змістові лінії освітньої галузі «Технології».
4. Що відносять до державних нормативних документів початкової ЗОШ?
5. За якими нормативними документами складають програми, календарні плани та підручники з трудового навчання?
6. Що таке програма? Яка мета, структура та зміст шкільної програми технологічної освітньої галузі?
7. Що таке календарне планування? Структура і зміст календарних планів. Принципи складання календарних планів.
8. Що таке підручник, посібник? Яка їх структура та зміст? Назвіть авторів шкільних підручників з трудового навчання.
9. Що розуміють під методом навчання? Дайте їм характеристику
10. Що таке прийоми і засоби навчання? Дайте їм характеристику
11. На які групи поділяють методи за джерелом інформації? Дайте їм характеристику.
12. Як поділяють методи за характером навчально-пізнавальної діяльності? Дайте їм характеристику.

13. Якими особливостями характеризують методи стимулювання діяльності?
14. У чому полягає суть оптимального вибору методів трудового навчання?

Література

1. Державний стандарт початкової освіти (Затверджено у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688). – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-derzhavnog-688>.
2. Закон України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради, 2017, № 38 – 39, ст.380). – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Концепція Нової української школи. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>.
4. Александров Ю.В. Загальні психологічні особливості молодших школярів / Ю.В.Александров // Александров Ю.В. Психологія розвитку. Навчальний посібник // Ю.В.Александров. – Х: ФОП Панов А.М., 2015. – 336 с. – Електронний ресурс. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/14080908/psihologiya/zagalni_psihologichni_osoblivosti_molodshih_shkolyariv#795.
5. Байбара Т. М. Компетентнісний підхід в початковій освіті: теоретичні засади / Т. М. Байбара // Початкова школа. – 2010. – №8. – С. 46–50.
6. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі (Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів). - Тернопіль: Мальва-ОСО, 2004. - 276 с.
7. Коберник І. Оцінювання в новій українській школі: ресурс для розвитку замість вироку – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://nus.org.ua/view/otsinyuvannya-v-novij-ukrayinskij-shkoli-resurs-dlya-rozvytku-zamist-vyroku/>.
8. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. – К.: Знання-Прес, 2003.
9. Навчальна програма з курсу «Я досліджую світ», 1 – 2 класи (НУШ). – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWFpbnxwb2NhdGtvdmFza29sYW5kb3Znb3BvbHVrfGd4OjIwZDVmYWZlZTkxNDI2MmM>
10. Нова українська школа. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>.
11. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
12. Нова українська школа. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти (1-4 клас), затверджена Колегією Міністерства освіти і науки 22 лютого 2018 року (розроблена під керівництвом О.Я.Савченко). – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/program/program-1-4/60407/>
13. Освітня програма 1-4 класи. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/osvitnya-programa-1-4-klasi-54820.html>.
14. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи. – К.: Генеза, 2002. – 366 с.
15. Толмачова М.В. Усі уроки трудового навчання 1, 2, 3, 4 класи - Х.: Основа, (2012-2015pp.).

Тема 2. Урок в освітній галузі «Технології» (трудове навчання). Організація позаурочної роботи з художніх видів праці

Розкрити теоретичні питання

1. Урок як форма організації навчально-трудової діяльності учнів початкової школи. Типи і структура занять трудового навчання. Форми організації праці учнів.
2. Методологія розробки планів-конспектів занять технологічної освітньої галузі. Врахування навчальних можливостей учнів при складанні плану-конспекту заняття.
3. Специфіка підготовки учителя до заняття. Педагогічний аналіз заняття.

4. Використання міжпредметних зв'язків на заняттях. Особливості інтегрованих занять.

5. Оцінно-діагностична діяльність вчителя початкової школи. Система контролю і оцінювання досягнень учнів. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи (словесне і бальне оцінювання).

6. Завдання і принципи позаурочної роботи. Форми позаурочної роботи. Індивідуальна робота з учнями. Гуртки в початковій школі: планування, організація, проведення. Масові форми позаурочної роботи. Екскурсія як форма організації навчання.

Завдання для аудиторної роботи

1. Проаналізувати різні типи уроку (за дидактичною метою)
2. Проаналізувати структуру та зміст комбінованого уроку.
3. Проаналізувати підготовку вчителя до уроку.
4. Проаналізувати методологію розробки планів-конспектів уроку.
5. Визначити основні компоненти педагогічного аналізу уроку та проаналізувати їх.
6. Скласти план – конспект уроку з шкільної навчальної дисципліни технологічної освітньої галузі (теми і клас за вибором викладача).
7. Проаналізувати конспекти уроків з навчальної шкільної дисципліни технологічної освітньої галузі.
8. Скласти фрагмент конспекту уроку «Вивчення нового матеріалу» (клас, тема за вибором студента).

Запитання для самоконтролю

1. Назвіть основні форми організації трудового навчання, розкрийте їх сутність.
2. Що таке урок? Дайте його загальну характеристику.
3. Назвіть основні вимоги до уроку і розкрийте їх сутність.
4. Чим зумовлений поділ уроків на певні типи? Яка структура комбінованого уроку?
5. У чому полягає сутність підготовки вчителя до уроку?
6. У чому полягає методологія розробки планів-конспектів уроку?
7. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів на уроці.
8. У чому полягає зміст педагогічного аналізу уроку з трудового навчання?

Література

1. Александров Ю.В. Загальні психологічні особливості молодших школярів / Ю.В.Александров // Александров Ю.В. Психологія розвитку. Навчальний посібник // Ю.В.Александров. – Х: ФОП Панов А.М., 2015. – 336 с. – Електронний ресурс. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/14080908/psihologiya/zagalni_psihologichni_osoblivosti_molodshih_shkolyariv#795.
2. Богайчук Р.В., Шевченко Н.Т. Уроки трудового навчання. 1 клас. – Тернопіль: Богдан, 2005. – 200с.
3. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі (Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів). - Тернопіль: Мальва-ОСО, 2004. - 276 с.
4. Веремійчик І.М., Тищенко В.П. Трудове навчання: підручник для (1,2,3,4 кл.) / І.М.Веремійчик, В.П.Тищенко. – К.: Генеза, (2012. – 2015.) – 160 с.
5. Глінка І.В., Довгопола Н.О. Матеріали до уроків трудового навчання. 1-4 класи. -Х.: Ранок. - 2008. – 224 с.
6. Дробчак Я.А. Методика трудового навчання у початкових класах. Дрогобич: РВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2007. – 138с.
7. Коберник І. Оцінювання в новій українській школі: ресурс для розвитку замість вироку – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://nus.org.ua/view/otsinyuvannya-v-novij-ukrayinskij-shkoli-resurs-dlya-rozvytku-zamist-vyroku/>.
8. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. – К.: Знання-Прес, 2003.

9. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
10. Нова українська школа. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти (1-4 клас), затверджена Колегією Міністерства освіти і науки 22 лютого 2018 року (розроблена під керівництвом О.Я.Савченко). – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/program/program-1-4/60407/>
11. Освітня програма 1-4 класи. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/osvitnya-programa-1-4-klasi-54820.html>.
12. Розробки з трудового навчання. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/biblioteka/trudove-navchannya>
13. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи. – К.: Генеза, 2002. – 366 с.
14. Сидоренко В.К. Трудове навчання для (1,2,3,4) кл. / В.К.Сидоренко, Н.В.Котелянець. – Х.: Сиція, (2012 –2015). - 128 с.
15. Толмачова М.В. Усі уроки трудового навчання 1, 2, 3, 4 класи - Х.: Основа, (2012-2015pp.).
16. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з метод. труд. навчання. – Тернопіль, Астон, 2001. - 220с.

Тема 3. Оригамі. Методика виготовлення виробів у техніці оригамі

Розкрити теоретичні питання

1. Поняття про оригамі та історія його розвитку як виду мистецтва.
2. Перегинання і складання як основа у створенні виробів у техніці оригамі.
3. Базові форми оригамі, їх поєднання.
4. Методика навчання учнів виготовленню виробів у техніці оригамі.
5. Зміст понять: «фальцювання», «бигування», «рицування» паперу (картону).
6. Роль оригамі у навчально-трудої діяльності молодших школярів.

Завдання для аудиторної роботи

1. Проаналізувати базові форми оригамі і виготовити зразки цих форм.
2. Проаналізувати технологію та методику виготовлення виробів на основі різних базових форм.
3. Проаналізувати поєднання базових форм. Виготовити зразки поєднань базових форм.
4. Проаналізувати методику навчання учнів створенню виробів у техніці оригамі.
5. Виготовити зразки виробів у техніці оригамі.
6. Розробити свій варіант ескізу сюжетної композиції у техніці оригамі.

Об'єкти навчальної праці: коробки, конверти, кишеньки, пакети, серветки, будівельні споруди, тварини, птахи, риби, комахи, квіти, дерева тощо.

Запитання для самоконтролю

1. Що таке оригамі? Історія його виникнення.
2. Що таке фальцювання, бигування, рицування паперу (картону)?
3. Назвіть базові форми оригамі. Як їх поєднують?
4. Що є основою виробів оригамі?
5. У чому полягає художній і утилітарний аспект виробів з оригамі?
6. Поясніть методику створення виробів у техніці оригамі.
7. У чому полягають особливості методики навчання учнів виготовленню виробів у техніці оригамі?
8. Назвіть основні прийоми обробки паперу у навчально-трудої діяльності учнів початкових класів.

Література

1. Богайчук Р.В., Шевченко Н.Т. Уроки трудового навчання. 1 клас. – Тернопіль: Богдан, 2005. – 200 с.
2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі (Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів). - Тернопіль: Мальва-ОСО, 2004. - 276 с.
3. Веремійчик І.М., Тименко В.П. Трудове навчання: підручник для (1,2,3,4) кл. / І.М.Веремійчик, В.П.Тименко. – К.: Генеза, (2012. – 2015.) – 160 с.
4. Глінка І.В., Довгопола Н.О. Матеріали до уроків трудового навчання. 1-4 класи. -Х.: Ранок. - 2008. – 224 с.
5. Дробчак Я.А. Методика трудового навчання у початкових класах. Підготовка, зміст і проведення уроків з трудового навчання в 1 класі. (Розділ «Робота з папером (картоном). – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького ДПУ імені Івана Франка. – 2008. – 138 с.
6. Дробчак Я.А. Трудове навчання з практикумом. Елементи графічної грамоти: навчально-методичний посібник. – Дрогобич: РВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2012. – 72с.
7. Дробчак Я.А. Трудове навчання з практикумом. Лабораторний практикум: навчально-методичний посібник: – Дрогобич: ВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2015. – 56с.
8. Навчальна програма з курсу «Я досліджую світ», 1 – 2 класи (НУШ). – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWFpbmxb2NhdGtvdmFza29sYW5kb3Znb3BvbHVrfGd4OjIwZDVmYWZlZTkxNDI2MmM>
9. Нова українська школа: poradnik dla vchytela / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
10. Сидоренко В.К. Трудове навчання для (1,2,3,4) кл. / В.К.Сидоренко, Н.В.Котелянець. – Х.: Сиція, (2012 –2015). - 128 с.
11. Станкевич М.Є. Українські витинанки. – К.: Наукова думка, 1996. – 120 с.
12. Толмачова М.В Усі уроки трудового навчання 1, 2, 3, 4 класи - Х.: Основа, (2012-2015р.р.)
13. Хорунжий В,І. Практикум в навчальних майстернях з методики трудового навчання. – Тернопіль, Астон, 2001. – 220 с.

Тема 4. Елементи графічної грамоти. Поняття про технологічний процес

Розкрити теоретичні питання

1. Елементи графічної грамоти.
2. Поняття про технологічний процес. Виробничі операції як складові частини технологічного процесу.
3. Графічна грамота – мова техніки. Технічна графіка – лінії, умовні позначення на кресленні.
4. Призначення ліній і умовних позначень. Види розмічань.
5. Види графічних зображень: технічний рисунок, ескіз, розгортка, креслення, інструкційні і технологічні картки. Читання графічних зображень.
6. Масштаб у графічному зображенні. Збільшення і зменшення масштабу.
7. Методика навчання учнів читанню доступних для сприйняття графічних зображень і створенню простих ескізів, креслень, розгорток.

Завдання для аудиторної роботи

1. Проаналізувати таблицю «Технічна графіка». Засвоїти стандарти виконання графічних ліній і умовних позначень.
2. Виконати завдання із створення ескізів, технічного рисунка, креслення, розгорток, інструкційних та технологічних карток.
3. Проаналізувати види розмічань, які використовують учні початкових класів на заняттях технологічної освітньої галузі.
4. Виготовити креслення казкового будиночка.
5. За допомогою циркуля зробити розмітку геометричного орнаменту.

Запитання для самоконтролю

1. Що таке графічна грамота?
2. Що таке технічна графіка? Поясніть призначення ліній і умовних позначень.
3. Що таке графічне зображення? Що відносять до графічних зображень?
4. Що таке масштаб? Яка його роль у графічному зображенні?
5. З якими видами розмічань (розмітки) знайомляться молодші школярі?
6. Що таке ескіз, шаблон, трафарет, креслення, розгортка, технічний рисунок?
7. Що таке інструкційна і технологічна картки?
8. Поясніть методику виконання таких графічних зображень: ескіз, креслення, розгортка, технічний рисунок, інструкційна і технологічна картки.
9. У чому полягають особливості методики навчання учнів створенню простих графічних зображень?

Література

1. Богайчук Р.В., Шевченко Н.Т. Уроки трудового навчання. 1 клас. – Тернопіль: Богдан, 2005. – 200с.
2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі (Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів). - Тернопіль: Мальва-ОСО, 2004. - 276 с.
3. Веремійчик І.М., Тищенко В.П. Трудове навчання: підручник для (1,2,3,4) кл. / І.М.Веремійчик, В.П.Тищенко. – К.: Генеза, (2012. – 2015.) – 160 с.
4. Глінка І.В., Довгопола Н.О. Матеріали до уроків трудового навчання. 1-4 класи. -Х.: Ранок. - 2008. – 224 с.
5. Дробчак Я.А. Методика трудового навчання у початкових класах. Підготовка, зміст і проведення уроків з трудового навчання в 1 класі. (Розділ «Робота з папером (картоном). – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького ДПУ імені Івана Франка. – 2008. – 138 с.
6. Дробчак Я.А. Трудове навчання з практикумом. Елементи графічної грамоти: навчально-методичний посібник. – Дрогобич: РВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2012. – 72с.
7. Дробчак Я.А. Трудове навчання з практикумом. Лабораторний практикум: навчально-методичний посібник: – Дрогобич: ВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2015. – 56с.
8. Навчальна програма з курсу «Я досліджую світ», 1 – 2 класи (НУШ). – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWVpbnxwb2NhdGtvdmFza29sYW5kb3Znb3BvbHVrfGd4OjIwZDVmYWZlZTkyNDI2MmM>
9. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
10. Сидоренко В.К. Трудове навчання для (1,2,3,4) кл. / В.К.Сидоренко, Н.В.Котелянець. – Х.: Сиція, (2012 –2015). - 128 с.
11. Станкевич М.Є. Українські витинанки. – К.: Наукова думка, 1996. – 120 с.
12. Толмачова М.В. Усі уроки трудового навчання 1, 2, 3, 4 класи - Х.: Основа, (2012-2015р.р.)
13. Хорунжий В,І. Практикум в навчальних майстернях з методики трудового навчання. – Тернопіль, Астон, 2001. – 220 с.

Тема 5. Технологія різання паперу Методика роботи над створенням витинанок

Розкрити теоретичні питання

1. Різання як виробнича операція. Технологія та прийоми різання паперу (картону).
2. Зміст понять: «розрізати», «надірізати», «вирізати», «відрізати».
3. Витинанка як вид мистецтва. Класифікація витинанок.
4. Технологія виготовлення різних видів витинанок.
6. Раппорт і ритм, орнамент, ажурність і композиція у витинанках.
7. Методика навчання учнів прийомам різання паперу та створенню витинанок

8. Техніка безпеки при роботі.

Завдання для аудиторної роботи

1. Проаналізувати технологію та методику різання паперу (картону).
2. Розкрити поняття: «розрізати», «надрізати», «вирізати», «відрізати». Закріпити ці поняття у практичній роботі.
3. Проаналізувати технологію та методику симетричного силуетного та ажурного вирізування.
  - а) вирізування з паперу, що складений вдвоє;
  - б) вирізування з паперу, що складений в декілька разів;
  - в) вирізування з паперу, що складений «гармошкою».
4. Виготовити одинарні (силуетні, ажурні) та комбіновані витинанки.
5. Проаналізувати конспекти уроків з шкільної навчальної дисципліни «Трудове навчання» (1-4 кл.).
6. Розробити свій варіант інструкційної картки комбінованої витинанки. Виготовити її зразок.
Об'єкт навчальної праці: силуети дерев, листочків, грибочків, будівельних споруд, ваз, дерев, птахів, риб, комах; квіти, сніжинки, серветки, килимки, гірлянди, тощо.

Запитання для самоконтролю

1. Що таке різання? У чому полягає сутність операції різання?
2. У чому полягає сутність понять: «розрізати», «надрізати», «вирізати», «відрізати»?
3. Що таке витинанка? Які інші назви мав цей вид роботи?
4. Які є види витинанок? Класифікація.
5. Що таке симетрія? Силует? Раппорт? Ритм? Орнамент? Ажурність? Композиція?
6. У чому полягає технологія виготовлення витинанок?
7. У чому полягає методика навчання учнів прийомам різання паперу і виготовлення витинанок.

Література

1. Богайчук Р.В., Шевченко Н.Т. Уроки трудового навчання. 1 клас. – Тернопіль: Богдан, 2005. – 200 с.
2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі (Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів). - Тернопіль: Мальва-ОСО, 2004. - 276 с.
3. Веремійчик І.М., Тименко В.П. Трудове навчання: підручник для (1,2,3,4) кл. / І.М.Веремійчик, В.П.Тименко. – К.: Генеза, (2012. – 2015.) – 160 с.
4. Глінка І.В., Довгопола Н.О. Матеріали до уроків трудового навчання. 1-4 класи. -Х.: Ранок. - 2008. – 224 с.
5. Дробчак Я.А. Методика трудового навчання у початкових класах. Підготовка, зміст і проведення уроків з трудового навчання в 1 класі. (Розділ «Робота з папером (картоном). – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького ДПУ імені Івана Франка. – 2008. – 138 с.
6. Дробчак Я.А. Трудове навчання з практикумом. Елементи графічної грамоти: навчально-методичний посібник. – Дрогобич: РВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2012. – 72с.
7. Дробчак Я.А. Трудове навчання з практикумом. Лабораторний практикум: навчально-методичний посібник: – Дрогобич: ВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2015. – 56с.
8. Навчальна програма з курсу «Я досліджую світ», 1 – 2 класи (НУШ). – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWVpbnxwb2NhdGtdmFza29sYW5kb3Znb3BvbHVrfGd4OjIwZDVmYWZlZTkyNDI2MmM>
9. Нова українська школа: poradnik dla vchytela / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
10. Сидоренко В.К. Трудове навчання для (1,2,3,4) кл. / В.К.Сидоренко, Н.В.Котелянець. – Х.: Сиція, (2012 – 2015). - 128 с.
11. Станкевич М.Є. Українські витинанки. – К.: Наукова думка, 1996. – 120 с.

12. Толмачова М.В Усі уроки трудового навчання 1, 2, 3, 4 класи - Х.: Основа, (2012-2015р.р.)
13. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методики трудового навчання. – Тернопіль, Астон, 2001. – 220 с.

Тема 6. Аплікація. Методика виготовлення аплікаційних робіт

Розкрити теоретичні питання

1. Аплікація як вид мистецтва, її особливості в освітньому процесі.
2. Види аплікаційних робіт (предметна, сюжетна, орнаментна, декоративна) та їх загальна характеристика.
3. Техніки аплікацій (клаптикова, торцювання, оригамі, витинанка, квілінг, мозаїка, коллаж тощо).
4. Матеріали та обладнання для аплікаційних робіт. Етапи та методика створення аплікаційних робіт.
5. Методика навчання учнів виготовленню аплікацій.

Завдання для аудиторної роботи

1. Проаналізувати технологію та методику виготовлення аплікацій різних видів з паперу.
2. Проаналізувати технологію та методику виготовлення різних технік аплікаційних робіт (техніка рваного паперу, техніка торцювання, силуетного вирізування, техніка складання цілого за його частинами, мозаїка, витинанка, оригамі, квілінг, тощо).
3. Проаналізувати авторські розробки конспектів уроків з відповідної теми шкільної дисципліни технологічної освітньої галузі.
4. Скласти фрагмент уроку (за вибором викладача) з відповідної теми шкільної дисципліни.
5. Виготовити зразки аплікацій (різних видів і технік).

Об'єкти навчальної праці: предметні аплікації (монохромні та поліхромні); сюжетні аплікації за вдуманим сюжетом і за сюжетом твору (казки, оповідання, легенди, тощо); декоративні аплікації (візерунки і орнаменти з геометричних і рослинних форм); знаки візуальних комунікацій (знак державної символіки (герб), дорожні знаки, спортивні, навігаційні, рекламні, тощо).

Запитання для самоконтролю

1. Що таке аплікація? Які основні матеріали використовують для аплікаційних робіт?
2. Класифікація аплікацій. Основні техніки аплікацій на уроках трудового навчання.
3. Що таке предметна, сюжетна, декоративна аплікація? Що відносять до знаків візуальних комунікацій?
4. У чому полягає зміст підготовки вчителя і учнів до роботи над аплікацією?
5. На які етапи поділяють роботу над аплікацією? У чому зміст цих етапів?
6. У чому полягає методика навчання учнів створення аплікацій?
7. У чому полягає методика навчання учнів виготовленню аплікації з рваних клаптиків паперу?

Література

1. Богайчук Р.В., Шевченко Н.Т. Уроки трудового навчання. 1 клас. – Тернопіль: Богдан, 2005. – 200 с.
2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі (Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів). - Тернопіль: Мальва-ОСО, 2004. - 276 с.
3. Веремійчик І.М., Тименко В.П. Трудове навчання: підручник для (1,2,3,4) кл. / І.М.Веремійчик, В.П.Тименко. – К.: Генеза, (2012– 2015 рр.) – 160 с.
4. Глінка І.В., Довгопола Н.О. Матеріали до уроків трудового навчання. 1-4 класи. -Х.: Ранок. - 2008. – 224 с.

5. Дробчак Я.А. Методика трудового навчання у початкових класах. Підготовка, зміст і проведення уроків з трудового навчання в 1 класі. (Розділ «Робота з папером (картоном). – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького ДПУ імені Івана Франка. – 2008. – 138 с.
6. Дробчак Я.А. Трудове навчання з практикумом. Елементи графічної грамоти: навчально-методичний посібник. – Дрогобич: РВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2012. – 72 с.
7. Дробчак Я.А. Трудове навчання з практикумом. Лабораторний практикум: навчально-методичний посібник: – Дрогобич: ВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2015. – 56 с.
8. Розробки з трудового навчання. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/biblioteka/trudove-navchannya>
9. Сидоренко В.К. Трудове навчання для (1,2,3,4) кл. / В.К.Сидоренко, Н.В.Котелянець. – Х.: Сиція, (2012–2015). - 128 с.
10. Толмачова М.В. Усі уроки трудового навчання 1, 2, 3, 4 класи - Х.: Основа, (2012-2015рр.)
11. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з метод. труд. навчання. – Тернопіль, Астон, 2001. - 220с.
12. Хорунжий В.І. Кращі уроки трудового навчання. 1-4кл. – Х.: Ранок, 2008. – 208 с.
13. Цибуля О. Об'ємні аплікації з паперу // Початкова освіта. – 2001. - № 9. - С.14.-21.

Тема 7. Палітурні роботи. Методика виготовлення книжок-розгорток та лепбуків

Розкрити теоретичні питання

1. Історія винайдення книг. Короткі відомості з історії книгодрукування.
2. Сучасне виробництво книг. Будова книжки та дрібний ремонт книг в умовах школи.
3. Методика виготовлення записничків, книжок-розгорток, вітальних листівок.
4. Художнє проектування і конструювання вітальних (святкових) листівок. Підготовка матеріалу та етапи виконання.

Завдання для аудиторної роботи

1. Проаналізувати сучасну технологію виготовлення книг.
2. Проаналізувати технологію та методику виготовлення словничків та вітальних листівок.
3. Проаналізувати методику навчання учнів виготовленню палітурних виробів.
4. Скласти фрагмент уроку (за вибором викладача) з відповідної теми шкільної дисципліни технологічної освітньої галузі.
5. Розробити свій варіант інструкційної картки книжки-саморобки. Виготовити її зразок та проілюструвати (тема за вибором студента).

Об'єкти навчальної праці: словнички, записнички, саморобні книжки-розгортки, вітальні (святкові) листівки різної форми (конфігурації).

Запитання для самоконтролю

1. Коли і де вперше зробили конструкцію рукописної книжки?
2. Який матеріал використовувало людство для написання книг?
3. Коли вперше з'явилися друковані книги? Де?
4. Хто заклав основу книгодрукування в Україні? Коли?
5. Коли в Україні був надрукований перший буквар? Хто його автор?
6. Де і коли були побудовані перші «паперові млини» в Україні?
7. З яких етапів складається виробництво книжки? З яких частин складається книжка?
8. Послідовність ремонту і реставрації книжки. Сутність ремонту книжки в умовах школи.
9. Як ви розумієте поняття «бережливе ставлення до книги»? Як навчати учнів бережливого ставлення до книги?
10. З яких основних етапів складається процес виготовлення словничка (записничка) та листівок?

Література

1. Богайчук Р.В., Шевченко Н.Т. Уроки трудового навчання. 1 клас. – Тернопіль: Богдан, 2005. – 200 с.
2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі (Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів). - Тернопіль: Мальва-ОСО, 2004. - 276 с.
3. Веремійчик І.М., Тищенко В.П. Трудове навчання: підручник для (1,2,3,4) кл. / І.М.Веремійчик, В.П.Тищенко. – К.: Генеза, (2012–2015 рр.) – 160 с.
4. Глінка І.В., Довгопола Н.О. Матеріали до уроків трудового навчання. 1-4 класи. -Х.: Ранок. - 2008. – 224 с.
5. Дробчак Я.А. Методика трудового навчання у початкових класах. Підготовка, зміст і проведення уроків з трудового навчання в 1 класі. (Розділ «Робота з папером (картоном). – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького ДПУ імені Івана Франка. – 2008. – 138 с.
6. Дробчак Я.А. Трудове навчання з практикумом. Елементи графічної грамоти: навчально-методичний посібник. – Дрогобич: РВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2012. – 72с.
7. Дробчак Я.А. Трудове навчання з практикумом. Лабораторний практикум: навчально-методичний посібник: – Дрогобич: ВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2015. – 56с.
8. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
9. Розробки з трудового навчання. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/biblioteka/trudove-navchannya>
10. Сидоренко В.К. Трудове навчання для (1,2,3,4) кл. / В.К.Сидоренко, Н.В.Котелянець. – Х.: Сиція, (2012 –2015). - 128 с.
11. Толмачова М.В Усі уроки трудового навчання 1, 2, 3, 4 класи - Х.: Основа, (2012-2015р.р.)
12. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з метод. труд. навчання. – Тернопіль, Астон, 2001. - 220с.

Тема 8. Навчально-наочні посібники та дидактичні ігри у навчальному процесі.

Методика виготовлення дидактичних матеріалів

Розкрити теоретичні питання

1. Наочність у навчальному процесі молодших школярів. Види наочностей.
2. Ескізні проекти саморобних навчально-наочних посібників. Дидактичні вимоги до них та дотримання норм графічної грамоти.
3. Дидактичні ігри у трудовому навчанні. Навчальний, розвивальний і виховний аспекти ігор.
4. Методика використання дидактичних ігор на уроках трудового навчання. Міжпредметні зв'язки в навчальних іграх.

Завдання для аудиторної роботи

1. Проаналізувати навчально-наочні посібники та дидактичні ігри.
2. Виготовити графічні зображення (креслення та інструкційні картки) та зразки навчально-наочних посібників з трудового навчання (за програмою шкільного курсу).
3. Виготовити графічні зображення та зразки дидактичних ігор.
4. Проаналізувати авторські розробки конспектів уроків з відповідної теми шкільної дисципліни технологічної освітньої галузі.
5. Скласти фрагменти уроків (за вибором викладача) з відповідної теми шкільної дисципліни.
6. Розробити свій варіант інструкційної карки дидактичної гри. Виготовити зразок (тема та клас за вибором студента)

Об'єкти навчальної праці: моделі годинників, термометра, набірне полотно, таблиця множення, календар природи, числове віяло, рухомі ноти, математичне та мовне лото, орнаментне доміно тощо (за вибором викладача).

Запитання для самоконтролю

1. На які види поділяють наочність? Дайте їм характеристику.
2. Що таке дидактична гра? Яка її роль у навчально-виховному процесі?
3. Яка роль дидактичної гри у трудовому навчанні?
4. Які дидактичні вимоги ставляться до саморобних наочних посібників і дидактичних ігор?
5. Які методичні основи використання наочних посібників і дидактичних ігор у навчальному процесі?
6. У чому полягає методика навчання учнів конструюванню наочно-навчальних посібників та дидактичних ігор?

Тема 9. Методика роботи з волокнистими та текстильними матеріалами

Розкрити теоретичні питання

1. Класифікація волокнистих матеріалів та їх походження. Виготовлення натуральних і хімічних волокон. Прядіння, плетіння. Виробництво пряжі і ниток з волокон. основні властивості волокон та їх практичне використання.

2. Художнє конструювання з волокнистих матеріалів. Волокнисті матеріали у трудовому навчанні. Види робіт з волокнистих матеріалів.

3. Конструювання виробів з волокнистих матеріалів. Аплікація з ниток (пряжі). Методика навчання учнів конструюванню виробів з волокнистих матеріалів. Види текстильних матеріалів. Інструменти і пристосування для роботи з текстильними матеріалами. Процес ткацтва. Сучасні технології ткацтва. Аплікація з тканини. Методика навчання учнів художньому конструюванню з текстильних матеріалів.

4. Вишивка. Оздоблення виробів вишивкою. Вишивка – один з видів народного мистецтва. Види швів і орнаментів української вишивки. Сміслові значення мотивів старовинних орнаментів, які застосовувались у декорі тканин. Регіональні особливості української вишивки. Інструменти, пристосування і матеріали для роботи над вишивкою. Техніка і методика виконання швів. Ознайомлення учнів з художніми виробами місцевих майстрів народної вишивки. Методика навчання учнів ручному вишиванню. Техніка безпеки при роботі над вишивкою.

Завдання для аудиторної роботи

1. Проаналізувати виробництво, класифікацію волокнистих та текстильних матеріалів.
2. Проаналізувати вишивку як вид мистецтва, технологію та методику виготовлення простих декоративних швів.
3. Оздобити простими декоративними швами нескладні вироби.
4. Проаналізувати авторські розробки конспектів уроків з відповідної теми шкільної дисципліни технологічної освітньої галузі.
5. Скласти фрагменти уроків (за вибором викладача) з відповідної теми шкільної дисципліни технологічної освітньої галузі.
6. Оздобити виріб (рушничок, серветка, панно тощо) вишивкою (за вибором студента).

Об'єкти навчальної праці закладки, панно, футляри, килимки, доріжки, серветки, рушнички, картини тощо.

Запитання для самоконтролю

1. На які види поділяють волокна та текстильні матеріали? Як їх виготовляють та класифікують?
2. Що виготовляють з волокнистих та текстильних матеріалів на уроках трудового навчання? В чому полягає методика та технологія їх виготовлення?
3. Що таке вишивка? Історія її виникнення. В чому полягають регіональні особливості української вишивки?

4. Як поділяють ручні шви? Що оздоблюють декоративними швами?
5. Що таке раппорт і орнамент у вишивці? Які смислові значення мотивів стародавніх орнаментів?
6. Які інструменти, пристосування та матеріали використовують для вишивання? У чому полягає техніка та методика виконання швів?
7. У чому полягає методика навчання учнів конструюванню виробів з волокнистих (текстильних) матеріалів та елементів оздоблення виробів вишивкою?

Література

1. Богайчук Р.В., Шевченко Н.Т. Уроки трудового навчання. 1 клас. – Тернопіль: Богдан, 2005. – 200 с.
2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі (Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів). - Тернопіль: Мальва-ОСО, 2004. - 276 с.
3. Веремійчик І.М., Тименко В.П. Трудове навчання: підручник для (1,2,3,4) кл. / І.М.Веремійчик, В.П.Тименко. – К.: Генеза, (2012–2015 рр.) – 160 с.
4. Гасюк О.О., Степан М.Г. Художнє вишивання. – К.: Вища школа, 1983. – 135с.
5. Глінка І.В., Довгопола Н.О. Матеріали до уроків трудового навчання. 1-4 класи. - Х.: Ранок. - 2008. – 224 с.
6. Дробчак Я.А. Методика трудового навчання у початкових класах. Підготовка, зміст і проведення уроків з трудового навчання в 1 класі. (Розділ «Робота з папером (картоном). – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького ДПУ імені Івана Франка. – 2008. – 138 с.
7. Дробчак Я.А. Трудове навчання з практикумом. Елементи графічної грамоти: навчально-методичний посібник. – Дрогобич: РВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2012. – 72с.
8. Дробчак Я.А. Трудове навчання з практикумом. Лабораторний практикум: навчально-методичний посібник: – Дрогобич: ВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2015. – 56с.
9. Литвинець Е.В. Голки, нитки, намистинки. – К.: Веселка, 1989. – 74 с.
10. Нова українська школа: поради для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
11. Розробки з трудового навчання. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/biblioteka/trudove-navchannya>
12. Сидоренко В.К. Трудове навчання для (1,2,3,4) кл. / В.К.Сидоренко, Н.В.Котелянець. – Х.: Сиція, (2012 –2015 рр.). - 128 с.
13. Толмачова М.В. Усі уроки трудового навчання 1, 2, 3, 4 класи - Х.: Основа, (2012-2015 рр.)
14. Хорунжий В.І., Пономаренко Н.В. Дивосвіт виробів з ниток і тканини. – Тернопіль: Богдан, 2001. - 256 с.
15. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методики трудового навчання. – Т.: Астон, 2001. – 220 с.

Тема 10. Методика роботи з природними та пластичними матеріалами

Розкрити теоретичні питання

1. Природні матеріали у трудовому навчанні. Види природних матеріалів, їх специфічні особливості та властивості. Інструменти, допоміжні матеріали для роботи з природними матеріалами.

2. Природоохоронна заготівля природних матеріалів, зберігання та підготовка до роботи. Методика конструювання художніх виробів із природних матеріалів. Ознайомлення школярів з природоохоронною заготівлею природних матеріалів та виконання практичних завдань.

3. Види та властивості пластичних матеріалів. Заготовка сировини і виробництво пластичних мас. Художнє конструювання з пластичних матеріалів.

4. Пластилін в навчанні художньої праці. Матеріали, інструменти й приладдя для роботи з пластиліном. Техніка безпеки. Технології формування окремих частин виробу з

пластиліну. Поєднання частин в окремий виріб та створення тематичних композицій. Використання методу аналогії у створенні окремих виробів і композицій.

5.Пап'є-маше, матеріали та інструменти. Способи, техніка та методика виготовлення виробів у техніці пап'є-маше.

Завдання для аудиторної роботи

1. Проаналізувати методику заготівлі та зберігання природних матеріалів.
2. Проаналізувати технологію та методику створення художніх виробів з природних матеріалів.
3. Виготовити аплікаційні композиції із засушених рослин (флоромозаїка).
4. Виготовити вироби (композиції) із об'ємних природних матеріалів.
5. Проаналізувати методику навчання учнів створенню аплікацій та об'ємних виробів з природних матеріалів.
6. Проаналізувати фрагменти уроків з шкільної навчальної дисципліни технологічної освітньої галузі.
7. Проаналізувати методику створення тематичних композицій (плоскі і об'ємні) з пластичних матеріалів.
8. Виготовити зразки виробів з пластичних матеріалів.
9. Проаналізувати методику навчання учнів створенню виробів з пластиліну і в техніці пап'є-маше.
10. Проаналізувати авторські розробки конспектів уроків з відповідної теми шкільної дисципліни технологічної освітньої галузі.
11. Виготовити муляжі овочів (фруктів) з пап'є-маше (об'єкт праці за вибором студента). Розробити свій варіант орнаменту для аплікацій. Виготовити його зразок.

Об'єкт навчальної праці: предметна, сюжетна, орнаментна аплікація, ікебана із засушених рослин.

Об'єкт навчальної праці: вироби з шишок, жолудів, шкаралупи горіхів, яєць, тощо.

Об'єкти навчальної праці: речі побуту, зображення тварин, птахів, риб, комах, квіти, засоби транспорту, будівельні споруди з пластичних матеріалів, аплікаційні композиції на склі, картоні, тощо.

Запитання для самоконтролю

1. Що відносять до природних матеріалів? Як можна заготовляти і зберігати природний матеріал?
2. У чому полягає природоохоронна заготівля матеріалу?
3. Які природні матеріали використовують для створення декоративних композицій і об'ємних виробів?
4. Поясніть технологію та методику виготовлення аплікаційних композицій і об'ємних виробів з природних матеріалів.
5. У чому полягає художній і ужитковий аспект виробів з природних матеріалів?
6. У чому полягає методика навчання учнів художньому конструюванню з природних матеріалів?
7. Що відносять до пластичних матеріалів? Як їх заготовляють?
8. Які матеріали, інструменти та приладдя використовують для роботи з пластичними матеріалами?
9. У чому полягає методика навчання учнів конструюванню виробів з пластичних матеріалів і пап'є-маше?

Література

1. Богайчук Р.В., Шевченко Н.Т. Уроки трудового навчання. 1 клас. – Тернопіль: Богдан, 2005. – 200 с.
2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі (Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів). - Тернопіль: Мальва-ОСО, 2004. - 276 с.

3. Веремійчик І.М., Тименко В.П. Трудове навчання: підручник для (1,2,3,4) кл. / І.М.Веремійчик, В.П.Тименко. – К.: Генеза, (2012–2015 рр.) – 160 с.
4. Глінка І.В., Довгопола Н.О. Матеріали до уроків трудового навчання. 1-4 класи. -Х.: Ранок. - 2008. – 224 с.
5. Дробчак Я.А. Методика трудового навчання у початкових класах. Підготовка, зміст і проведення уроків з трудового навчання в 1 класі. (Розділ «Робота з папером (картоном). – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького ДПУ імені Івана Франка. – 2008. – 138 с.
6. Дробчак Я.А. Трудове навчання з практикумом. Елементи графічної грамоти: навчально-методичний посібник. – Дрогобич: РВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2012. – 72с.
7. Дробчак Я.А. Трудове навчання з практикумом. Лабораторний практикум: навчально-методичний посібник: – Дрогобич: ВВ Дрогобицького ДПУ ім. І.Франка, 2015. – 56с.
8. Нова українська школа: поради для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
9. Розробки з трудового навчання. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/biblioteka/trudove-navchannya>
10. Сидоренко В.К. Трудове навчання для (1,2,3,4) кл. / В.К.Сидоренко, Н.В.Котелянець. – Х.: Сиція, (2012 –2015 рр.). - 128 с.
11. Толмачова М.В Усі уроки трудового навчання 1, 2, 3, 4 класи - Х.: Основа, (2012-2015pp.).
12. Хорунжий В,І. Практикум в навчальних майстернях з методики трудового навчання. – Тернопіль, Астон, 2001. – 220 с.